

Stromy a my, děti z Filipky

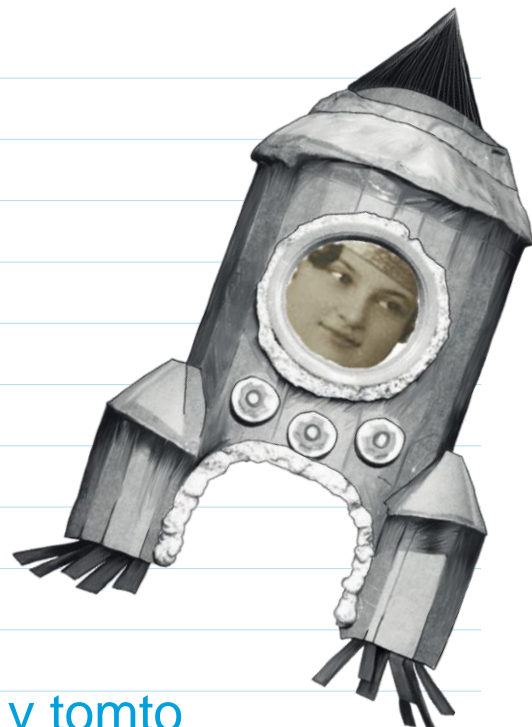
Závěrečná zpráva
projektu

Projekt probíhal za podpory

OŽP JmK v kalendářním roce 2023

v základní škole Filipka. Ve škole se v tomto

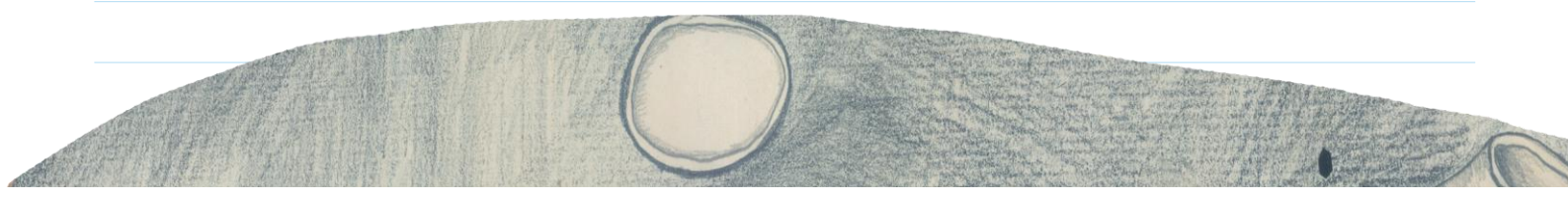
kalendářním roce vzdělávalo 122 dětí, v 1. – 8. třídě.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Cílem projektu *Stromy a my*, děti z Filipky bylo rozvíjet u dětí povědomí o stromech a jejich významu pro člověka, přírodu a životní prostředí; byl koncipován pro děti ve věku 6 -15 let (zvláště pro 1. a 2. stupeň ZŠ). Vedle rozvoje vědomostí si kladl za cíl rozvíjet především vztah žáků k okolnímu prostředí, seznámit je s problematikou životního prostředí v okolí bydliště a školy, a případně podpořit vlastní angažovanost žáků při řešení otázek životního prostředí.

Prostřednictvím aktivit jako bylo mapování stavu stromů v okolí školy a komunikace s městskou částí cílil projekt také na rozvoj hodnot, postojů, klíčových kompetencí a dalších dílčích dovedností žáků.

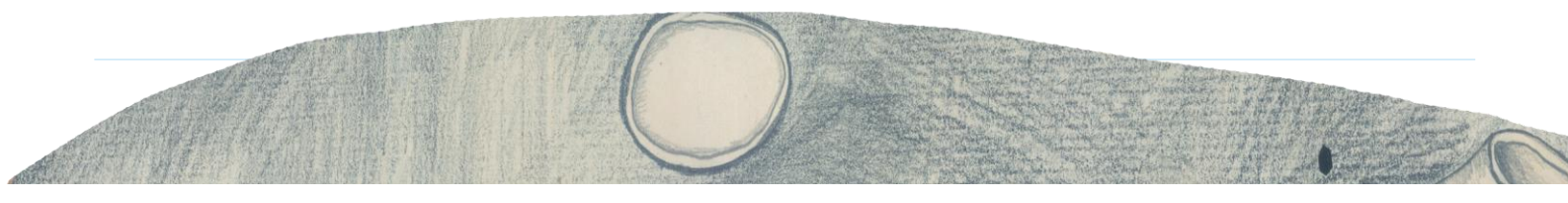
Projekt je rozdělen na tři tematické celky – Stromy ve městě; Stromy na zahradě a Stromy v krajině. První části se účastnili zejména starší žáci v rámci aktivity *Stromová hlídka* – seznámili se s přínosy přítomnosti stromů v městském prostředí, způsoby péče o stromy ve městech a problematikou městských parků. Druhá část projektu byla zaměřena na ovocné stromy, především stromy na zahradách či v sadech. Ve třetí části projektu jsme se zaměřili především na stromy v lese a jejich funkci v rámci ekosystému – tato část se odehrávala zejména na škole v přírodě. Do projektu bylo zakomponováno také pozorování a fotodokumentace stromů v prostředí školního dvora. Celoroční projekt byl provázán s dlouhodobými tématy ve školním vzdělávacím plánu („Živá planeta – rostlinstvo“, téma „Vím, kde žiji“ a téma „Země v našich rukou“) a skládal se jako mozaika z řady drobných i větších aktivit.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

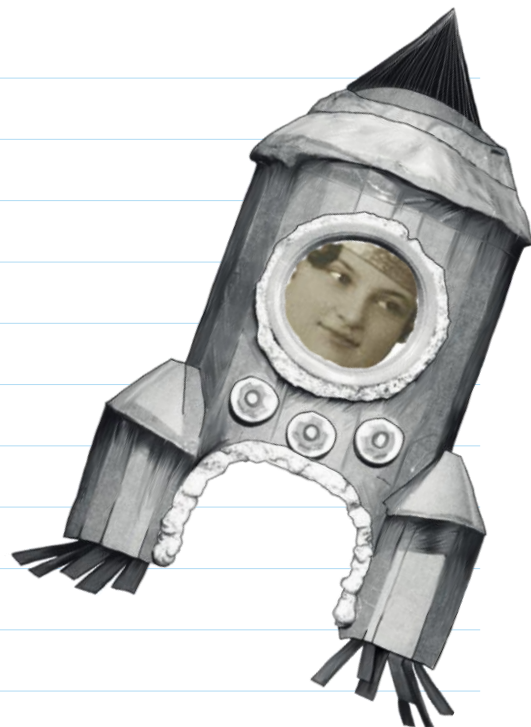
www.skolafilipka.cz

Škola v přírodě v Rajnochovicích

29. května – 2. června: 1. -7. třída, účast 92 dětí

Program celého týdne na škole v přírodě byl věnován tématu Stromy, přičemž jsme bohatě využili nakoupené knihy, hry, pomůcky a měřidla.

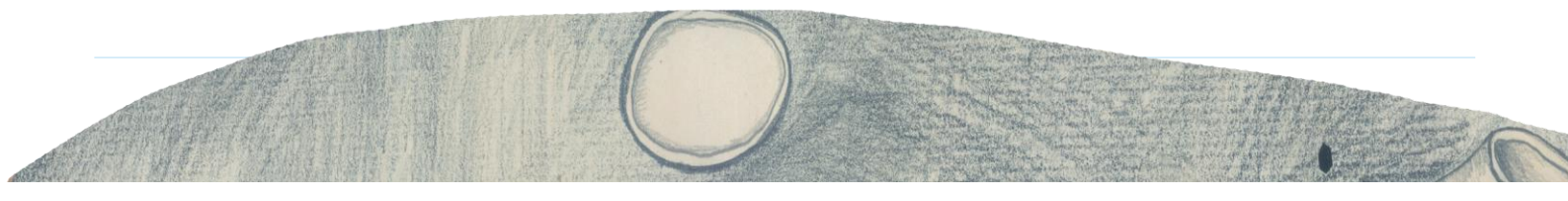
Aktivity byly koncipovány jako jednotlivé dílny z různých vyučovacích předmětů, zaměřené na téma stromů z nejrůznějších úhlů pohledu. Cílem bylo jak poznávání stromů, tak budování citového vztahu a rozvíjení citlivosti ve vztahu k této důležité složce našeho životního prostředí, a zároveň pochopení její důležitosti pro člověka.

Filipka

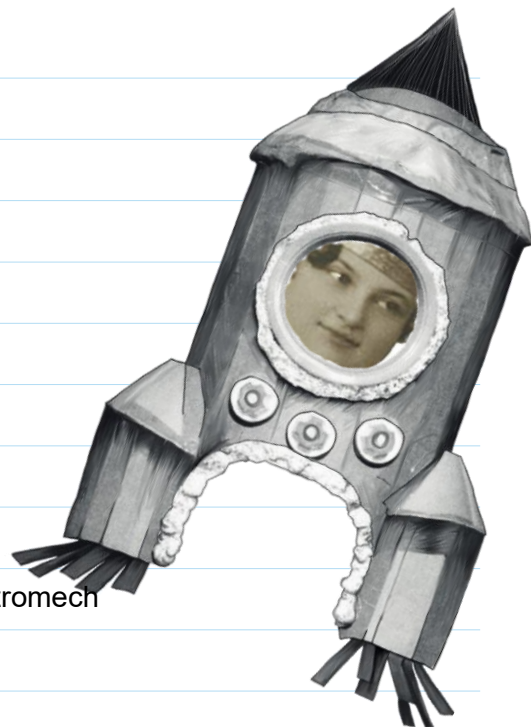
Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Děti postupně během týdne prošly všemi dílnami a hrami:

- Ze života stromů – poznávací aktivita za pomoci literatury
- Tvorba stromového herbáře s kreslením
- Mise: Zachraň alej – hra
- Badatelská dílna Stromy pod mikroskopem,
- Poznávací hra K čemu jsou stromy,
- Čtenářská dílna s knihou Muž, který sázel stromy,
- Stromy tajemné a kouzelné – poznávání příběhů a bájí o stromech
- Tipovací a poznávací soutěž Rekordy stromů
- Hudební dílna Písničky o stromech,
- Tvůrčí dílna Příběh papíru,
- Dílna pracovních činností Korálky z bezových větví,
- Strom života – tvoření symbolu stromu z drátků a korálků.
- Výtvarná aktivita LandArt,
- Literární výchova: Pohádková dílna – pohádky o stromech,
- Jak se kreslí strom – výtvarná dílna

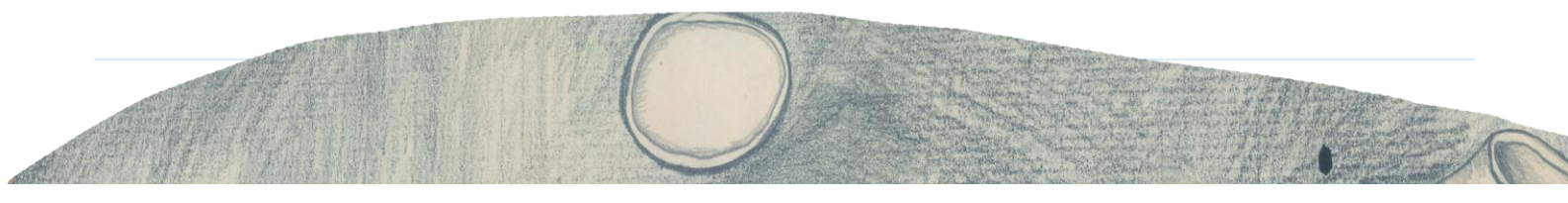
Pro potřeby školy v přírodě jsme vytiskli Zpěvník a také pohádkové sešitky s pohádkami o stromech

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Stromová hlídka

– žáci druhého stupně (6., 7. a 8. ročník)

V rámci projektu Stromová hlídka byly v červnu 2023 realizovány 3 praktické terénní workshopy pro celkem 41 žáků. Zúčastnila se jich 5., 6. a 7. třída se svými pedagogy, cílem byl park na Staré Osadě v Brně-Židenicích, nedaleko od školní

budovy. Na základě materiálů vypracovaných lektorem, Mgr. Martinem Sedlákem, a za využití pomůcek a knih nakoupených z projektových prostředků, se žáci učili stromy jednak poznávat a určovat, jednak hodnotit jejich zdravotní stav, vitalitu, estetickou a biologickou hodnotu, provozní bezpečnost i perspektivu na stanovišti.

Získané poznatky aplikovali při samostatném průzkumu parku ve dvojicích či malých skupinkách. Seznamovali se také s teoretickými základy péče o dřeviny, zejména se správnou technikou ořezu větví.

Při prohlídce parku jsme zjistili různé nedostatky v péči o dřeviny, zejména poškození mnoha mladých stromků od křovinořezů a sekaček. O zjištění jsme informovali místostarostku pro životní prostředí Jana Šťastná, která přislíbila zjednat nápravu. Samostatným výstupem byl také facebookový příspěvek na stránce školy. Děti se zapojovaly velmi aktivně a bylo znát, že téma stromů ve městech je zajímavá.

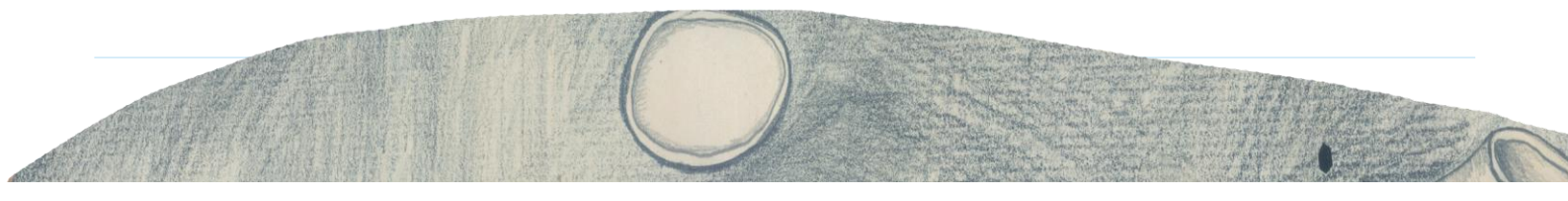
Bavili jsme se též o tom, co stromy ke svému životu potřebují a jak je ošetřovat, například jak v případě potřeby správně a šetrně odříznout větev tzv. na větevní kroužek.

Posléze žáci sami stromy v parku prohlíželi a hodnotili, jak na tom jsou.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Učili se přitom pracovat i s určovacími klíči a dalšími pomůckami

Jejich závěry jsme si pak společně prošli a zhodnotili.

Velmi nás překvapilo zejména to, kolik mladých, nedávno vysazených stromů je ve špatném zdravotním stavu či přímo odumírá.

A důvod je bohužel zřejmý: všechny jsou poškozeny od sekaček a křovinořezů při neopatrném sečení trávy až nadoraz k nechráněnému kmeni. Vzhledem k množství takto poškozených stromů bude jedním z výstupů projektu i podnět na místní odbor životního prostředí.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Alternativou kácení je u starých a poškozených stromů jejich přeměna na tzv. doupný strom, který může sloužit jako záchytný bod mnoha živočichům.

Tabulky a kriteria, které děti používaly pro hodnocení stavu stromů:

Hodnotící tabulka: 1. stupeň

Číslo	Druh stromu	Životní fáze	Zdravotní stav	Prostor kořenů	Perspektiva	Opatření, poznámky

Hodnotící tabulka: 2. stupeň

Číslo	Druh stromu	Životní fáze	Vitalita	Zdravotní stav	Prostor pro kořeny	Stabilita	Perspektiva	Sadovnická hodnota	Opatření, poznámky

▲ Tahák k tabulce: 1. stupeň

Životní fáze:

- 1 – mladý strom ve fázi ujímání
- 2 – aklimatizovaný mladý strom
- 3 – dospívající strom
- 4 – dospělý strom
- 5 – starý strom (veterán)

Zdravotní stav

- 1 – vynikající až dobrý
- 2 – Zhoršený
- 3 – Velmi špatný
- 0 – Strom už je po smrti

Prostor pro kořeny

- 1 – Dobrý
- 2 – Zhoršený
- 3 – Špatný
- 0 – Žádný

Perspektiva

- 1 – dlouhodobá
- 2 – krátkodobá (dočasná)
- 3 – žádná

▲ Tahák k tabulce: 2. stupeň

Životní fáze:

- 1 – mladý strom ve fázi ujímání
- 2 – aklimatizovaný mladý strom
- 3 – dospívající strom
- 4 – dospělý strom
- 5 – starý strom (veterán)

Vitalita

- 1 – vynikající či jen mírně snížená
- 2 – snížená
- 3 – výrazně snížená
- 4 – zbytková vitalita (odumírající strom)
- 5 – žádná (mrtvý strom)

Zdravotní stav

- 1 – vynikající až dobrý
- 2 – Mírně zhoršený
- 3 – Výrazně zhoršený
- 4 – Silně narušený
- 5 – Strom už je po smrti

Prostor pro kořeny

- 1 – Neomezený
- 2 – Dobrý
- 3 – Zhoršený
- 4 – Extrémně zhoršený
- 5 – Žádný

Stabilita

- 1 – výborná až velmi dobrá
- 2 – mírně zhoršená
- 3 – výrazně zhoršená
- 4 – silně narušená
- 5 – kriticky narušená (havarijní strom)

Perspektiva

- 1 – dlouhodobá
- 2 – krátkodobá (dočasná)
- 3 – žádná

Sadovnická hodnota

- 1 – velmi vysoká (velmi hodnotný jedinec)
- 2 – vysoká (jedinec nadprůměrně hodnotný)
- 3 – průměrná
- 4 – nízká (jedinec podprůměrně hodnotný)
- 5 – velmi nízká (žádná)

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

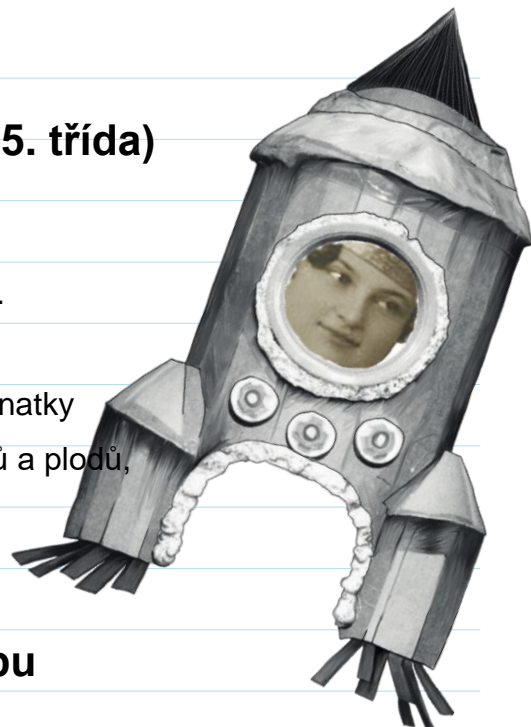
Podzimní výjezd Heroltice (6. – 8. září, 2. – 5. třída)

Podzimní výjezd byl opět věnován tématu Stromy.

Probíhal v rámci měsíčního tématu Živá planeta – rostlinstvo.

Podnikli jsme například tyto aktivity:

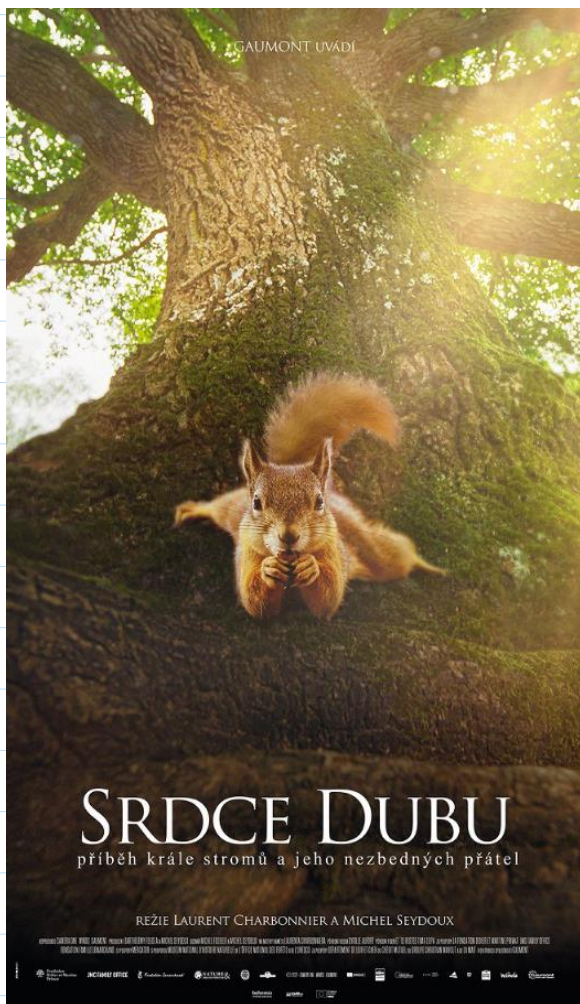
Běhací a poznávací hra Stromy (děti si mohly zopakovat poznatky ze školy v přírodě), anketa Strom roku, koláž z listů, sběr listů a plodů, mandala z listů a plodů,

Návštěva filmového představení Srdce dubu

(16. 11., všichni žáci školy, cca 120 dětí)

<https://www.csfid.cz/film/1142582-srdce-dubu/prehled/>

Kdesi na Zemi stojí starý dub. Již přes dvě stě let chrání mohutnou korunou své nájemníky jako dobrý král své království. Dokument Srdce dubu přináší dechberoucí dobrodružství obyvatel jednoho stromu.

Takovou akci byste od „obyčejných“ mravenců, veverek a polních myší nikdy nečekali. Podívaná stvořená pro velké plátno vám otevře oči a vtáhne vás do světa dobrodružných příběhů a zvláštních zážitků. Až příště půjdete kolem jednoho z takových stromů, zastavte se a chvíli tiše pozorujte. Možná nějakého akčního hrdinu potkáte naživo a zažijete vlastní nezapomenutelné dobrodružství...

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Aktivity v jednotlivých třídách – podzim 2023

Stromy - Modrá třída – 3. ročník

Realizace programu Les ve škole

<https://www.lesveskole.cz/o-programu/>

Modrá třída z Filipky

se účastní
mezinárodního programu Les ve škole

Mgr. Jan Froněk, Ph.D.
vedoucí programu LES

Mgr. Petr Daniš
učitel TEREZY

STŘEDNÍ ŠKOLA
JEDLIČKA
JEDLIČKA
JEDLIČKA

Mezinárodní program

LES VE ŠKOLE

Tento projekt je spolufinancován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky na základě usnesení ministra školství, mládeže a tělovýchovy.
Metodický materiál vznikl za podpory Hlavního města Prahy.

NADAČNÍ FOND
ROBERT CHALOUPEK

BLIZKOVÉ

ekolam

Stromy – Zelená třída (4. ročník)

Poznávání jehličnatých stromů – rozlišení, plody stromů,

Rozeznávání a správné pojmenování částí stromů a rostlin,

pojmy stonky, kmen, kořeny, koruna, větev, květ, plod

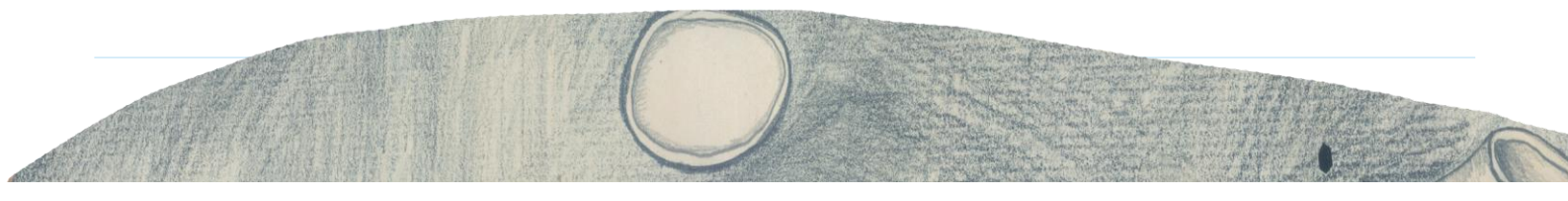
Hudební dílna – píseň Fíkový strom, píseň Stromy (Svěrák – Uhlíř)

Výtvarná dílna – Strom v proměnách ročních období

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Výlet - Ekosystém les

Výlet – Hády – jedlé a nejedlé plody stromů

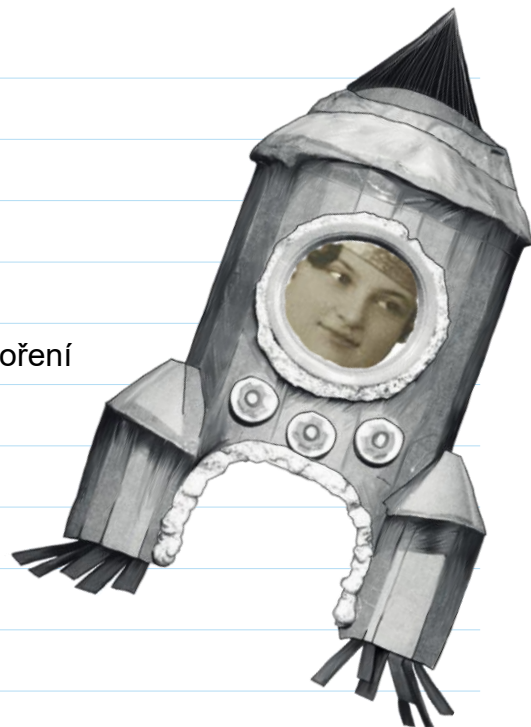
Tvorba stromového herbáře

Výstava Lesem – program s výukovým pořadem

Práce na školním dvoře – péče o naše stromy na dvoře (vytvoření ochranné ohrady, okopávání)

Společná četba knihy Tobiáš Lolness

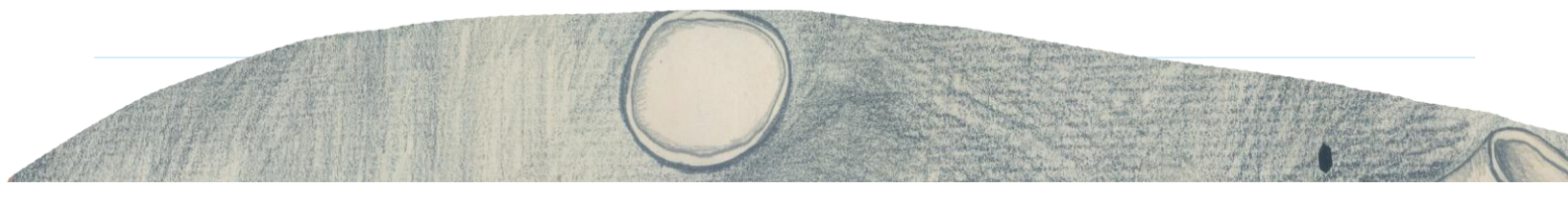
Program s J. Šebestou v Soběšicích

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Stromy – Žlutá třída (5. ročník) – podzim – zima 2023

Návštěva lesa

Návštěva lesa v Bílovicích nad Svitavou v podzimním čase (září), kde jsme si povídali o funkci lesa a propojení vyšších a nižších rostlin. Celá vycházka byla také zaměřena i na houby a jejich propojení se stromy. Určovali jsme si tedy celou rostlinou říší, aby žáci dokázali vidět zásadní rozdíly mezi různými patry lesa (mechové, bylinné, keřové a stromové).

Návštěva permakulturní zahrady

V podzimním čase jsme dostali nabídku k prohlídce soukromé permakulturní zahrady právě zde v Brně Komín. Majitelka zahrady nás seznámila se základy parakultury, jak se zahrada tvoří, důležitost zvířat v zahradě. Prohlídku jsme zakončili s významem ovocných stromů v permakultuře a ochutnávkou plodů ze zahrady. Žákům zde bylo představeno, jak o ovocné stromy pečovat a co to obnáší.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

Pokusy – fotosyntéza/ dýchání, chromatografie

Pomocí jednoduchých pokusů s listy stromů jsme dětem ukázali, jak stromy dýchají. Pod mikroskopem jsme si ukázali funkci průduchů (dýchání a regulace odparu vody). Fotosyntézu a dýchání jsme poté měřili čidlem, které měří koncentraci CO₂ v daném prostředí. Jednoduchou chromatografií byl žákům představen chlorofyl a jak je listy během podzimu ztrácejí – odbarvování listů na podzim.

Návštěva výstavy funkce lesa – Špilberk Brno

Výstava s názvem Lesem nám ukázala cestu společnými dějinami lesa a člověka. Velmi nás zaujalo, jak člověk čerpá a čerpal z lesa a jak jej stromy provází od nepaměti (Lesem - Muzeum města Brna (spilberk.cz)).

V rámci této výstavy jsme využili i možnost se zastavit v přidružené výstavě o Myslivosti.

Ivančice – stromy Evropské unie

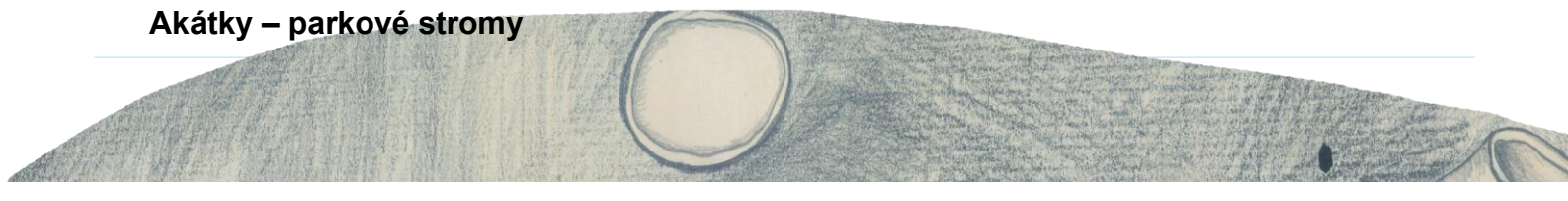
V rámci výuky o Evropě jsme využili možnost návštěvy v Ivančicích, kde jsme strávili dopoledne v kruhu Evropských stromů. Naučili jsme se poznávat jednotlivé druhy stromů a přiřadit je k státům EU. Naučili jsme se strom měřit pomocí Christenova výškoměru. Každý žák na základě pracovního listu (přikládám) objevoval svůj strom. Na závěr jsme ještě s dětmi procházeli jak je možné vyhlásit strom jako památný a to dle pokynů v příručce AOPK.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

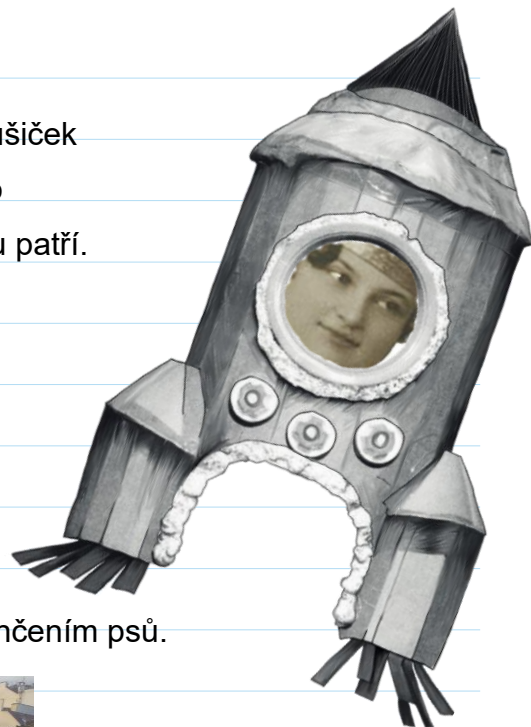
Akátky – parkové stromy

V podzimním čase jsme navštívili park Akátky, kdy během dušiček byla poznávací stezka. V rámci této aktivity jsme si povídali o stromech v parku a hledali jsme plody, které k jakému stromu patří.

Procházka s architekty po Brně

V rámci procházky s architekty po Brně jsme se zajímali, jak se plánují do městské zástavby stromy. Dozvěděli jsme se jakou mají funkci stromy v městech, jaké musí být opatření, aby takový strom netrpěl v zástavbě. Žáky zejména zaujalo, že stromy musí být chráněny např. před venčením psů.

Projekt Stromy celkově hodnotíme jako velmi přínosný a vydařený, obohatil školní život a zejména nám umožnil téma dětem představit skutečně do hloubky. Za zvláštní úspěch považujeme skutečnost, že v rámci aktivity Stromová hlídka naši žáci spolu s lektorem odhalili zásadní nedostatek v péči o nově vysazené stromy v parku na Staré osadě (jsou zraňovány při sečení trávy strunovými sekačkami, tak, že valná část z nich uhyne). Protože jsme na skutečnost upozornili Městskou část Brno Židenice, mohli jsme dětem prakticky ukázat, jak mohou být občansky angažovaní do péče o životní prostředí v našem městě a jak mohou konkrétně pomoci jeho zlepšení. **Věříme, že tím se skutečně naplnily environmentálně výchovné cíle projektu vrchovatou měrou.**

Program, který se nám nepodařilo zrealizovat (výukový program Centra ekologické výchovy Chaloupky Krátká – nepodařilo se v místě zajistit ubytování na podzimní výjezd), hodláme zrealizovat z jiných zdrojů v následujícím školním roce. Tento program byl nahrazen projekcí filmu Srdce dubu.

Filipka

Škola příběhem — církevní základní škola

www.skolafilipka.cz

